

VOORLOPIG VERSLAG van de commissie van rapporteurs voor Financiën omtrent de volgende ontwerpen van wet:

- 1°. verlenging van de tijdelijke verhoging van de accijns op benzine (9315);
- 2°. verhoging van de omzetbelasting voor enige goederen (9316);
- 3°. voorzieningen op het gebied van de teruggaaf van omzetbelasting bij uitvoer en de heffing van omzetbelasting bij invoer (9323);
- 4°. wijziging van de inkomstenbelasting en van de loonbelasting (9325).

Algemeen

Sommige leden konden instemmen met het complex van de voorgestelde belastingmaatregelen en met de wijzigingen, die hierin bij het overleg tussen de Minister en de Tweede Kamer bij de openbare beraadslaging zijn aangebracht. Deze leden verklaarden zich akkoord met de omvang van het dekkingsplan en het duidelijke onderscheid, dat de Regering maakt in de maatregelen, die uit hoofde van de ontwikkeling der belastingheffing noodzakelijk zijn en die, welke een uitsluitend budgettair karakter hebben ten einde de extra uitgaven te dekken.

Gezien de hoogte van de totale belastingdruk zal het beleid erop gericht dienen te blijven uitgavenstijgingen zeer kritisch aan het algemeen nut te testen.

In het belastingprogramma van het kabinet is een duidelijke tendens merkbaar, gezien de ontwikkelingen in de E.E.G., de nadruk sterker op de indirecte belastingen te leggen.

Enkele leden verklaarden de voorkeur te geven aan directe, met de persoonlijke draagkracht rekening houdende, belastingen boven indirecte belastingen, waarbij de draagkracht h.i. vaak van minder betekenis is. Zij verheelden zich intussen niet, dat door internationale afspraken en door situaties in het buitenland, de bewegingsvrijheid van de Regering beperkt wordt. Daarenboven kunnen er ook binnenlandse omstandigheden zijn, die de kwestie directe-indirecte belastingen niet zo eenvoudig en eenduidig oplosbaar doen zijn. Elke concrete maatregel zal derhalve op haar eigen merites moeten worden bezien.

In het bijzonder, zo vervolgden deze leden, kan ten gunste van indirecte belastingen gezegd worden, dat zij de overheid, mits eerlijk en niet onder pressie van economische belangengroeperingen gehanteerd, een instrument in hand geven om het economische leven te beïnvloeden ter bescherming en zelfs ondersteuning van het algemeen belang en/of van speciale bedreigde groeperingen. Zij meenden, dat de thans voorgestelde ontwerpen niet aan dit criterium voldoen.

In plaats daarvan hadden deze leden gaarne andere voorstellen gezien om de rijksuitgaven te dekken, zoals verhoging van de vennootschapsbelasting, invoering van een speculatie-winstbelasting, verhoging van successierechten e.d.

Vele andere leden zouden zich, gezien de uitgebreide discussies over de onderhavige wetsontwerpen in de Tweede Kamer, verder in dit verslag tot enkele opmerkingen willen beperken.

Verlenging van de tijdelijke verhoging van de accijns op benzine (9315)

Vele leden verklaarden zich ermede te kunnen verenigen, dat thans niet wordt voorgesteld, de verhoging van de dieseltol te continueren. Zij verwezen in dit verband naar de bezwaren — vooral met het oog op de positie van het beroepsvervoer —, welke bij de behandeling van het ontwerp van wet, dat heeft geleid tot de totstandkoming van de wet van 29 december 1966 (*Stb.* 593), hunnerzijds naar voren waren gebracht. Gezien de budgettaire situatie hadden zij er begrip voor, dat de verhoging van 4 ct van de benzineaccijns definitief wordt. Het beroepsvervoer is daarbij slechts in beperkte mate betrokken. In dit verband merkten zij met betrekking tot taxi-ondernemingen op, dat de meerkosten van de benzineaccijns ca. 1 pct. kostenstijging betekenen. Acht de Regering dit niet bezwaarlijk, gezien de positie van de taxi's als middel van openbaar vervoer?

Verscheidene leden betreurden het, dat, hoewel de benzineaccijns een uitermate geschikt middel blijkt te zijn om financiële problemen van de schatkist op te lossen, een algemene studie over de belastingheffing op energie op zich laat wachten. Hierdoor blijft het beleid fragmentarisch en is het verkrijgen van inzicht in de reële betekenis van deze accijns bijzonder moeilijk. Een voorbeeld hiervan is het niet voorstellen de verhoging van de dieseltol te continueren, hetgeen deze leden wel redelijk voorkwam, al is dit niet zonder meer te bewijzen.

Vele andere leden herinnerden eraan, dat de Regering in de memorie van antwoord (blz. 1) enkele opmerkingen maakt over het te voeren fiscale beleid in de naaste toekomst naar aanleiding van hetgeen een aantal leden der Tweede Kamer in het voorlopig verslag had opgemerkt. De thans aan het woord zijnde leden gaven in dit verband te kennen het oordeel van de leden der Tweede Kamer, nl. dat de voorgenomen vernieuwingen van de belastingwetgeving zo snel mogelijk moeten worden voltooid, te onderschrijven. Het had hen teleurgesteld, dat de Regering in de memorie van antwoord te dezer zake een voorbehoud maakt met betrekking tot het zegelrecht. De hier aan het woord zijnde leden, bij wie sommige leden zich aansloten, achtten dit een ernstige zaak en zij stelden zich voor, hierop bij de behandeling van hoofdstuk IX B der rijksbegroting voor 1968 terug te komen.

Verhoging van de omzetbelasting voor enige goederen (9316)

Enige leden merkten op, dat in de considerans van dit wetsontwerp wordt vermeld, „... dat het onder de huidige financieel-economische omstandigheden wenselijk is de omzetbelasting voor enige goederen te verhogen”, terwijl in de memorie van toelichting dit wetsontwerp wordt gemotiveerd op grond van de *budgettaire* situatie. Aangezien de begrippen „financieel-economische omstandigheden” en „budgettaire situatie” naar het oordeel dezer leden niet identiek zijn, zouden zij hieromtrent gaarne een uiteenzetting van de Regering ontvangen.

Vele leden verklaarden de aanvankelijk voorgestelde verhoging met 20 opcenten — hoewel onaangenaam voor de betrokken groep — wel te hebben kunnen billijken. De budgettaire noodzaak en het feit, dat deze groep, althans voor het grootste deel, bij vorige verhogingen niet betrokken was, alsmede het toegroeien naar het b.t.w.-tarief vormden daartoe de overweging. Minder waardering hadden deze leden voor de verdubbeling van de verhoging tijdens de behandeling van het wetsontwerp in de Tweede Kamer. Weliswaar hadden deze leden er begrip voor, dat lastenverzwaring gezocht werd in

de indirecte sfeer, maar welke waren de motieven juist deze groep daarvoor te kiezen? Voorshands hadden deze leden bezwaar tegen deze verhoging, niet alleen omdat nu wel over het toekomstige b.t.w.-tarief wordt heengegaan, maar ook, omdat er geen gelegenheid meer was voor de bij deze verhoging betrokken sectoren hun opvattingen over deze verdere verhoging kenbaar te maken. Uit de vooraf toegezonden brieven en adressen was immers gebleken hoe zwaar men in de betrokken sectoren reeds aan de oorspronkelijk voorgestelde verhoging tilde. Acht de Regering het niet een extra reden tot prudentie, om, indien bekend is, hoezeer er bezwaren leven, dan — ook al is het duidelijk dat onder bepaalde omstandigheden deze bezwaren moeten wijken — plotseling tot een verdergaande verhoging te besluiten? Deze leden hebben er wel begrip voor dat de 10 pct.-groep in zijn geheel genomen is, omdat het steeds een indruk van willekeur zal geven indien binnen de groep zou worden gedifferentieerd. Overigens meenden zij, dat de huidige indeling van de artikelen in deze groep niet bij voorbaat hun indeling in het toekomstig b.t.w.-tarief mag bepalen. De discussies daarover dienen open te blijven.

Vele andere leden waren van mening, dat de gang van zaken met betrekking tot de behandeling in de Tweede Kamer van dit wetsontwerp, alsmede van wetsontwerp 9325, een slechte indruk had achtergelaten. Het was bekend, sinds de indiening van de miljoenennota, dat tegen de voorstellen inzake de buitengewone lasten bij vrijwel alle politieke partijen grote bezwaren bestonden. De Regering kon dus verwachten, dat de Tweede Kamer wijziging zou brengen in het voorgestelde. De aan het woord zijnde leden vroegen zich af, of het juist geacht moet worden, dat, toen de Tweede Kamer hiertoe inderdaad overging, de Minister van Financiën staande de vergadering plotseling als compensatie voor weggevallen inkomsten een nota van wijziging indiende, waarbij werd voorgesteld de 20 opcenten van wetsontwerp 9316 tot 40 op te voeren, een verhoging die regelrecht ingaat tegen een aantal argumenten, welke de bewindslieden aanvoerden ter verdediging van de 20 opcenten.

Enige leden herinnerden eraan, dat de Regering in de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer, (blz. 2, rechterkolom) had medegedeeld: „De ondergetekenden hebben globaal nagegaan hoe de verhouding is tussen de totale belasting, met inbegrip van de onderhavige verhoging, op de huidige 10 pct.-goederen en het in het ontwerp van Wet op de omzetbelasting 1968 ook voor deze goederen voorgestelde algemene tarief van 12 pct. Daarbij is gebleken, dat — in het algemeen genomen — die totale belasting genoemd b.t.w.-tarief wel nadert maar niet overschrijft. Hoewel aan dit aspect geen beslissende betekenis behoeft te worden toegekend — immers er zullen wel meer goederen zijn waarvan de huidige belastingdruk die van de toekomstige b.t.w. overtreft — achten de ondergetekenden het een uit een oogpunt van toegroeien naar het nieuwe stelsel gelukkige bijkomstigheid, dat de voorgestelde maatregel niet op grote schaal ertoe zal leiden, dat de omzetbelasting op de onderhavige goederen stijgt om na betrekkelijk korte tijd weer te dalen”. De hier aan het woord zijnde leden zouden gaarne vernemen, in hoeverre het vorenaangehaalde betoog na de verdubbeling van de opcenten, nog opgaat.

Voorts brachten deze leden in herinnering, dat in de memorie van antwoord met betrekking tot de lastenverzwaring op suikerwerken en chocolade (blz. 5, linker kolom) was opgemerkt: „Gebak en koekjes zijn betrokken in de algemene verhoging van de omzetbelasting met 20 opcenten per 1 juli 1967. Door de thans voorgestelde verhoging met 20 opcenten van het tarief voor chocolade- en suikerwerken wordt het peil van de omzetbelasting op deze produkten ten opzichte van het peil van die belasting op de bovenbedoelde goederen in dezelfde verhouding gebracht als vóór genoemde datum. Mede gelet op het geringe bedrag van de onderwerpelijke verhogingen, menen de ondergetekenden dat, zo daarvan al een concurrentieverstorende invloed mocht uitgaan, deze toch uiterst gering zal zijn”.

De het woord voerende leden stelden naar aanleiding hiervan de vraag, of na de verdubbeling van de opcenten de bewindslieden nog steeds een concurrentieverstorende invloed minimaal achten.

Enkele leden hadden bezwaar tegen de verhoging van de omzetbelasting op bromfietsen (een volksvervoermiddel bij uitstek), frisdranken, chocolade en suikerwerken, kortom tegen diverse consumptiegoederen, die geen bezwaren opleveren voor de gezondheid en veiligheid van de mens.

Verscheidene leden waren van mening, dat gegeven de financiële omstandigheden aan een verhoging der omzetbelasting voor een aantal goederen niet te ontkomen is. In het algemeen konden zij zich verenigen met de keuze der artikelen, waarvoor de verhoging geldt. Een uitzondering maakten ook zij echter voor de bromfiets. Vastgesteld moet immers worden dat de bromfiets voor zeer vele gezinnen, juist uit de lagere inkomensgroepen, het aangewezen vervoermiddel is, dat in belangrijke mate voor zakelijke doeleinden wordt gebruikt.

De vraag rijst in dit verband, in hoeverre het technisch mogelijk is een onderscheid te maken tussen de eenvoudige bromfiets, die veelal voor het vervoer tussen huis en werk wordt gebruikt en de luxe bromfiets, die meer het karakter draagt van „conspicuous consumption” voor de opgroeiende jeugd.

Voorts spraken deze leden er hun grote teleurstelling over uit, dat op het stuk van accijnzen een harmonisatie der belastingheffing binnen de Benelux zelfs niet benaderd schijnt te kunnen worden.

Vele andere leden brachten in verband met dit laatste in herinnering, dat de Regering in de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer nopens wetsontwerp 9316 het onbevredigend verloop vermeldt van de besprekingen over de unificatie van accijnzen in de Benelux. Gaarne zouden de aan het woord zijnde leden vernemen, of en, zo ja, welk resultaat de in de memorie van antwoord genoemde bespreking heeft gehad.

Voorzieningen op het gebied van de teruggaaf van omzetbelasting bij uitvoer en de heffing van de omzetbelasting bij invoer (9323)

Zeer vele leden hadden met instemming kennis genomen van dit ontwerp. Aan de Minister is door deze maatregel een grotere armslag gegeven dan gebruikelijk in de fiscale wetgeving. Dit is echter in de huidige fase van overgang naar het b.t.w.-systeem binnen de E.E.G. niet te vermijden.

Vele der in het vorenstaande aan het woord zijnde leden merkten nog op, dat na de totstandkoming der wet een aantal actuele moeilijkheden, verband houdende o.a. met de invoering van een b.t.w., in de Bondsrepubliek Duitsland, zullen worden verzacht. Intussen verzochten deze leden bij de vaststelling van de definitieve percentages met de positie van de onderscheidene bedrijfstakken rekening te houden, met name om te voorkomen, dat verhoging van het tarief op ingevoerde grondstoffen het resultaat per saldo negatief maakt.

Wijziging van de inkomstenbelasting en van de loonbelasting (9325)

Vele leden waren van mening, dat terecht wordt vastgehouden aan het karakter van de buitengewone lasten. Anderzijds hadden zij begrip voor het gevoel van onbehagen, dat zich bij velen heeft voorgedaan, omdat zij de voorgestelde regeling zien als een merkbare verzwarende van de op hen drukkende belasting. Om die reden bestond er bij deze leden waardering voor de wijziging, die de Tweede Kamer in de oorspronkelijke opzet heeft aangebracht, door het forfaitaire

bedrag van de maximale aftrek te doen aansluiten bij de nieuwe aanslaggrens. Beneden de nieuwe aanslaggrens treedt een belangrijke verhoging op, die een tegemoetkoming betekent van f 30 mln. Bovendien hadden deze leden de indruk, dat veel lasten relatief het zwaarst drukken op de groep, die op de nieuwe aanslaggrens volgt. Ook de verhogingsaftrek voor bejaarden en invaliden beschouwden deze leden als een tegemoetkoming, weliswaar niet geheel in hetzelfde vlak, maar wellicht toch ten gunste strekkend voor diegenen, voor wie de verhoging van de buitengewone lastengrenzen betekenis zou kunnen hebben.

Het voornemen om reeds in 1968 na te gaan op welke wijze de regeling meer bevredigend kan worden gemaakt, brengt hen ertoe aan mogelijke bezwaren van de regeling, zoals die nu luidt, niet te zwaar te tillen.

Verscheidene leden stemden in met de intentie van de voorgestelde wijziging der inkomstenbelasting. Vereenvoudiging der belastingheffing leek deze leden gewenst en zelfs noodzakelijk.

Sommige leden merkten op, dat de discussie in de Tweede Kamer over de regeling van de buitengewone lasten duidelijk aan het licht heeft gebracht, dat men zich nader dient te bezinnen omtrent aard en karakter van deze uitgaven en de juiste inpassing hiervan in een goed functionerend belastingstelsel. Ook zij hadden met genoegen geconstateerd, dat de Regering bereid is dit verder te bestuderen. In dit verband wilden zij erop wijzen, dat de Vereniging van Belastingwetenschappers een rapport over deze materie heeft uitgebracht in het jaar 1959 (geschrift nr. 100). In dit geschrift wordt het karakter van de buitengewone lasten in de evolutie die onze belastingwetenschappen hebben ondergaan, duidelijk belicht en concrete oplossingen aangegeven. Deze leden zouden gaarne vernemen, of de Regering bereid is genoemde studie, die in feite gebaseerd is op een sociologische analyse, in haar onderzoek te betrekken.

Enkele leden verklaarden aperte tegenstanders te zijn van de verhoging van zowel nominale als percentuele drempels voor buitengewone lasten. Eerder zouden zij de normen voor buitengewone lasten lager willen stellen dan thans gelden, omdat het hier niet gaat om vrije consumptieruimte voor de mens, maar om kosten waarin naar hun overtuiging in een werkelijke samenleving door de gemeenschap moet worden voorzien.

Vastgesteld 23 november 1967.

THURLINGS (*Voorzitter*)

TERWINDT

VAN HALL

DE LOOR

DE WILDE

ALBEDA

DE GEER VAN OUDEGEIN

BOETES

SNOEK

VAN OMMEREN-AVERINK.